

สารบัญ

คำกล่าวนำ	หน้า
1. บทนำเรื่อง : ความหมาย ขอบเขตและเป้าหมายของนิติปรัชญา	3
2. ทฤษฎีปฏิฐานนิยมทางกฎหมาย (Legal Positivism) : การก่อตัวและบทบาท ความสำคัญ	27
– ขอบเขตและความหมายโดยทั่วไปของปฏิฐานนิยมทางกฎหมาย	31
– แบบฉบับสองแบบของทฤษฎีปฏิฐานนิยมทางกฎหมาย (Legal Positivism) ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 และ 20	36
– ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของการก่อตัวทฤษฎีปฏิฐานนิยมทางกฎหมายใน คริสต์ศตวรรษที่ 19	37
– ปรัชญาเมธีผู้ให้กำเนิดทฤษฎีปฏิฐานนิยมทางกฎหมายในคริสต์ศตวรรษที่ 19	43
– จอห์น ออสติน : ผู้สืบทอดและแพร่หลายทฤษฎีปฏิฐานนิยมทางกฎหมาย	47
– ข้อวิจารณ์ทฤษฎีปฏิฐานนิยมทางกฎหมายในแบบฉบับที่ปรากฏใน คริสต์ศตวรรษที่ 19	52
3. ฮันส์ เคลเซิน (Hans Kelsen) และทฤษฎีกฎหมายบริสุทธิ์	59
– ประวัติและความคิดพื้นฐานของเคลเซิน	59
– ทฤษฎีกฎหมายบริสุทธิ์	63
– ข้อวิจารณ์ทฤษฎีกฎหมายบริสุทธิ์ของเคลเซิน	68
4. ปฏิฐานนิยมทางกฎหมายตามแนวคิดของฮาร์ท (H.L.A. Hart)	73
– ความเบื้องต้น	73
– ว่าด้วยฮาร์ท	76
– กฎหมายในฐานะเป็นระบบแห่งกฎเกณฑ์	78
– กฎปฐมภูมิ (Primary Rule) และกฎทุติยภูมิ (Secondary Rule)	80
– ระบบกฎหมายและกฎทุติยภูมิ	82
– ข้อวิจารณ์แนวความคิดเกี่ยวกับกฎหมายของฮาร์ท	87
5. ปฏิฐานนิยมทางกฎหมาย การปฏิวัติรัฐประหาร และปัญหาสืบเนื่องทางปรัชญา กฎหมาย	97
6. ปรัชญากฎหมายธรรมชาติ : ความใฝ่ฝันหรือความเชื่อในกฎหมายอุดมคติ	117
– ความเริ่มต้น	117

	หน้า
– ความหมายของกฎหมายธรรมชาติ	118
– บทบาทที่ก้าวหน้าและล้าหลังของปรัชญากฎหมายธรรมชาติ	119
– พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของปรัชญากฎหมายธรรมชาติในอารยธรรมตะวันตก	121
– ปรัชญากฎหมายธรรมชาติในยุคกรีกโบราณและโรมัน	121
– สำนักสโตอิกกับกฎหมายธรรมชาติ	130
– ปรัชญากฎหมายธรรมชาติในยุคมืด (5 AD-12 AD) และยุคกลาง (12 AD-16 AD)	134
– ปรัชญากฎหมายธรรมชาติในยุคฟื้นฟู (14 AD-16 AD) และยุคปฏิรูป	140
– ความเสื่อมและการฟื้นตัวของปรัชญากฎหมายธรรมชาติ	145
– ปรัชญากฎหมายธรรมชาตร่วมสมัย	147
– แนวคิดของนักปรัชญากฎหมายธรรมชาตร่วมสมัย	150
– ฟุลเลอร์ และศีลธรรมในกฎหมาย	150
– ทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติของฟินนิส (Finnis)	154
– บทสรุปและคุณูปการ (Contribution) ของปรัชญากฎหมายธรรมชาติ	156
7. การบังคับควบคุมศีลธรรมโดยกฎหมาย (Legal Enforcement of Morality)	163
– ศีลธรรมและเสรีภาพของมนุษย์	164
– มิลล์และวิวาทะว่าด้วยเสรีภาพ	169
– ปัจเจกชน เสรีภาพ และศีลธรรมของสังคม	179
– ข้อเสนอแนะสังคายนา : กฎหมายไทยกับศีลธรรม	184
8. สำนักกฎหมายประวัติศาสตร์ (Historical School of Law)	189
– กำเนิดและบทบาทความสำคัญ	189
– ชาวยุโรปและการก่อตั้งสำนักกฎหมายประวัติศาสตร์	191
– คุณูปการและจุดอ่อนทางความคิดของสำนักกฎหมายประวัติศาสตร์	195
9. ลัทธิอรรถประโยชน์ (Utilitarianism)	201
– เค้าเงื่อนความคิดดั้งเดิมของลัทธิอรรถประโยชน์	203
– ทฤษฎีอรรถประโยชน์ของเบนแธม	206
– คำอธิบายของเบนแธมเกี่ยวกับเรื่อง “ความสุข”	209
– การปฏิรูปกฎหมายของเบนแธม	211
– ทฤษฎีอรรถประโยชน์ของจอห์น สจิวต มิลล์	213
– การเปรียบเทียบแนวความคิดของเบนแธมและมิลล์	214

	หน้า
– มิลส์ และ “ว่าด้วยเสรีภาพ”	216
– ข้อคิดเห็นเชิงวิจารณ์ต่อลัทธิอรรถประโยชน์	218
10. ทฤษฎีนิติศาสตร์เชิงสังคมวิทยา (Sociological Jurisprudence)	229
– รากฐานการก่อตัวของทฤษฎีนิติศาสตร์เชิงสังคมวิทยา	229
– รูดอล์ฟ ฟอน เยียร์ริง (Rudolf Von Jhering) กับการให้กำเนิดทฤษฎีนิติศาสตร์เชิงสังคมวิทยา	232
– ว่าด้วยวัตถุประสงค์แห่งกฎหมาย	233
– ลีอง ดิวกี (Leon Duguit) และทฤษฎีว่าด้วยความสมานฉันท์ของสังคม (Social Solidarism)	237
– ทฤษฎีนิติศาสตร์เชิงสังคมวิทยาในแบบฉบับของรอสโค พาวนด์ (Roscoe Pound)	241
– ทฤษฎีว่าด้วยผลประโยชน์ของรอสโค พาวนด์ : ทฤษฎีวิศวกรรมสังคม	246
– คุณูปการของทฤษฎีนิติศาสตร์เชิงสังคมวิทยา	252
– เยียร์ริช (Eugen Ehrlich) และกฎหมายที่มีชีวิต (Living Law)	252
– บทวิจารณ์ส่งท้ายทฤษฎีนิติศาสตร์เชิงสังคมวิทยา	255
11. ทฤษฎีกฎหมายของมาร์กซิสต์ (The Marxist Theory of Law)	263
– ความคิดทางกฎหมายของมาร์กซ์และการตีความความคิดของเขาภายหลัง	266
– บทสรุปแนวคิดของเรนเนอร์ (Karl Renner) และพาชูคานิส (Eugene Pashukanis)	284
12. สัจนิยมทางกฎหมาย (Legal Realism)	289
– ว่าด้วยสัจนิยม (Realism)	291
– สัจนิยมทางกฎหมายแบบอเมริกัน (American Legal Realism)	292
– สัจนิยมทางกฎหมายแบบสแกนดิเนเวีย (Scandinavian Legal Realism)	300
13. การเคารพนับถือกฎหมาย (Obedience to Law) และการดื้อแพ่งกฎหมายของประชาชน (Civil Disobedience)	309
– วิวาทะเรื่องการดื้อแพ่งกฎหมายของประชาชน	319
14. บริบททางสังคมและประวัติศาสตร์ของอุดมการณ์ “หลักนิติธรรม” (Historico-Societal Context of the Rule of Law Ideology)	333
– บทกล่าวนำ	333
– หลักคุณค่าทั่วไปในอุดมการณ์หลักนิติธรรม	335

	หน้า
— การคลี่คลายเชิงประวัติศาสตร์ของอุดมการณ์ “หลักนิติธรรม”	338
— สิทธิมนุษยชน : เป้าหมายเชิงคุณค่าของอุดมการณ์หลักนิติธรรม	357
15. ความยุติธรรม (Justice) : มิติแห่งอุดมคติและความเป็นจริง	365
— บทกล่าวนำ การอ้างอิง ความสับสนและการวิพากษ์วิจารณ์	365
— เหตุแวดล้อมความยุติธรรม (Circumstance of Justice)	367
— ตำนานสรุปการตีความหมายของคำว่า “ความยุติธรรม”	371
— กรรมเก่าหรือกฎแห่งกรรมกับหลักความยุติธรรมเชิงความเสมอภาค	388
— ความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมกับกฎหมาย	394
— ความยุติธรรมตามแบบพิธีและความยุติธรรมตามเนื้อหา (Formal Justice & Substantive Justice)	409
— ความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice)	412
— ความยุติธรรมทางสังคมแบบอนุรักษนิยมและแบบก้าวหน้า	418
— ความบิดเบี้ยว	431
บรรณานุกรม	435

ในมหากาพย์เชิซันนาของโลกนั้นโดยมาก เขาไม่ได้สอนกันแต่เฉพาะความรู้กฎหมาย
คือ *Knowledge of law* แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะสอนให้ซึมซาบเข้าไปในใจ
ของนักศึกษาถึง *"The spirit of the law"* ซึ่งแปลว่าดวงจิตและวิญญาณของกฎหมาย

Prof. James Barr Ames

ดร.รองพล เจริญพันธุ์ (ถอดความ)